

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง สถานการณ์และความต้องการจำเป็นตามความคิดเห็นของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลท่ายาง ครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ สนับสนุนด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลท่ายาง และศึกษาความต้องการจำเป็นตามความคิดเห็นของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลท่ายาง สรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 ผลการศึกษาในระยะกำหนดกรอบแนวคิดของการประเมินความต้องการจำเป็น (ระยะที่ 1)

1.1.1 สถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอย

สถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยปัจจุบัน ในส่วนของการเก็บขนและกวาดขยะ เทศบาลตำบลท่ายางได้ดำเนินการเอง และยังมีจ้างเหมาบุคคลภายนอกกวาดขยะในบางพื้นที่ อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่เทศบาลไม่ได้ปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ บางครั้งไม่ได้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะในวันเสาร์ อาทิตย์ ซึ่งจะทำให้มีขยะเกลื่อนกลาดตามพื้นถนน ขยะตกค้างในถังกวาดขยะและเก็บขนขยะไม่เรียบร้อย ยังมีขยะตกหล่น อยู่ข้างถัง ในการคัดแยกขยะเจ้าหน้าที่ประจำรถขยะจะทำการคัดแยกในระหว่างเก็บขน ประกอบกับประชาชนก็มีพฤติกรรมการทิ้งขยะมูลฝอยที่ไม่เรียบร้อย ทั้งขยะเกลื่อนกลาด ไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำทิ้ง มีการกำจัดเองโดยการเผา นอกจากนี้ยังมีประชาชนบางกลุ่มที่นำเศษอิฐ หิน เฟอร์นิเจอร์ที่ชำรุดแล้ว ไปทิ้งไว้ในถังขยะเทศบาล ทำให้พบเห็นสภาพปัญหา ขยะล้นบ่อฝังกลบ ขยะตกค้าง ขยะล้นถังไม่ได้มีการจัดเก็บ ขยะตกค้างบริเวณถนน ถังขยะไม่เพียงพอ ถังขยะที่ไม่มีประสิทธิภาพทำให้มีสุนัขคุ้ยคุ้ยถังขยะ และเนื่องจากถังขยะไม่เพียงพอประชาชนต้องนำขยะใส่ถุงตั้งไว้หน้าบ้าน ทำให้สุนัขมาคุ้ยเจี๊ยะ กัดถุงขยะ ทำให้ขยะเกลื่อนกลาด และมีกลิ่นเน่าเหม็นของขยะในถัง เนื่องจากมีขยะตกค้างในถังนาน ขยะล้นถัง ขยะเกลื่อนกลาด

จากการสนทนากลุ่ม ได้นำเสนอให้มีการสำรวจความต้องการถึงขยะ และเปลี่ยนถึงขยะที่ชำรุด จัดวางถึงขยะในอัตราที่เหมาะสม และจัดให้มีถึงขยะเปียก แยกจากถึงขยะแห้ง ซึ่งรูปแบบของถึงขยะให้มีฝาปิด แบบพลาสติกโปร่งใส จัดการให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ไม่เว้นวันหยุด ซึ่งอาจจ้างเหมาชุมชนดำเนินการกวาดขยะ และให้มีการรณรงค์พัฒนารักษาความสะอาดในชุมชนร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่และประชาชน ในชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการทำ ความสะอาด รณรงค์และส่งเสริมให้ประชาชนคัดแยกขยะก่อนนำทิ้ง รวบรวมขยะใส่ถุงดำนำมาวางไว้ข้างถัง คัดแยกขยะที่จำหน่ายได้เพื่อนำไปขาย หรือนำขยะกลับมาใช้ใหม่ รณรงค์ส่งเสริมการคัดแยกขยะเปียกเพื่อนำไปทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพ และขยะที่ย่อยสลายง่ายนำไปกำจัดเองโดยการเผาหรือฝัง

1.2 ผลการศึกษาระยะประเมินความต้องการจำเป็น (ระยะที่ 2)

จากการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่อยู่อาศัยในชุมชนมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 55.7 ยกเว้นชุมชนตลาดสด ประชาชนส่วนใหญ่อยู่อาศัยในชุมชนต่ำกว่า 5 ปี ลักษณะที่อยู่อาศัยของประชาชนส่วนใหญ่เป็นบ้านของตนเองพักอาศัยอย่างเดียว ร้อยละ 51.4 มีการนำทิ้งขยะมูลฝอยจากครัวเรือนทุกวัน ร้อยละ 76.6 แต่พบว่ามีชุมชนโคกมัน ส่วนใหญ่มีการนำทิ้งสัปดาห์ละ 2 ครั้ง มากที่สุด ร้อยละ 52.9 รองลงมาคือ ชุมชนวัดควนสระบัว ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นขยะแห้ง ร้อยละ 87.1 โดยชุมชนโคกมัน และวัดควนสระบัว เป็นขยะแห้งร้อยละเปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ยังมีขยะสดจากชุมชนท่ายาง ตลาดสด โคกว่าน นาแค พรุพี ตามลำดับ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีถึงขยะไว้รองรับมูลฝอยหน้าบ้าน ร้อยละ 66.0 ยกเว้นชุมชนท่ายาง และชุมชนโคกมัน ประชาชนส่วนใหญ่มีถึงขยะไว้รองรับมูลฝอยหน้าบ้าน ประชาชนกำจัดขยะมูลฝอย โดยใส่ถังรองรับขยะเทศบาล ร้อยละ 97.7 มีเพียงชุมชนวัดควนสระบัว ที่กำจัดเองถึงครึ่งหนึ่งของขยะทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากครัวเรือน

1.2.1 ความต้องการจำเป็นในการจัดการขยะมูลฝอย

1) ความต้องการจำเป็นตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการแก้ไข *ปัญหาสถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอย* พบว่าปัญหามีสุนัขขี้ขี้ถึงขยะ ทำให้ขยะเกลื่อนกลาด กระจายตามถนน ประชาชนเห็นด้วยว่าปัจจุบันยังเป็นปัญหา ($D=2.08$) ควรดำเนินการแก้ไข ($I=2.28$) และมีความต้องการจำเป็นในการแก้ไขปัญหานี้มากที่สุด ($PNI=0.10$) รองลงมา คือ ปัญหามีขยะล้นถังและส่งกลิ่นเหม็นรบกวน และตามถนนมีขยะตกค้างกระจายเกลื่อนกลาด ($PNI=0.09$) เมื่อพิจารณาแยกชุมชน พบว่าชุมชนนาแคเป็นชุมชนเดียวที่ไม่มีความต้องการจำเป็นในการแก้ไข ในขณะที่ชุมชนตลาดสดมีความต้องการจำเป็นที่จะแก้ไขในทุกปัญหา และเทศบาลตำบลท่ายางควรดำเนินการแก้ไขปัญหาลถึงขยะตามจุดบริการไม่เพียงพอให้กับชุมชนตลาดสด โคกมัน และโคกว่าน ($PNI=0.14, 0.08, 0.07$) และดำเนินการแก้ไขปัญหาลถึงขยะชำรุด เก็บกักขยะไม่ได้ในชุมชนพรุพี ($PNI=0.23$)

2) ความต้องการจำเป็นตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะของเจ้าหน้าที่ พบว่า เรื่องให้เจ้าหน้าที่ได้กวาดขยะบนถนนสม่ำเสมอ ไม่มีขยะเกลื่อนกลาด ประชาชนเห็นว่าการจัดการขยะของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับน้อย ($D=1.66$) ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง ($I=2.37$) และมีความต้องการจำเป็นให้เจ้าหน้าที่ปรับปรุงการจัดการขยะมากที่สุด ($PNI=0.43$) รองลงมาคือเรื่องเจ้าหน้าที่เก็บขนขยะอย่างสะอาดเรียบร้อย ($PNI=0.13$) เมื่อพิจารณาแยกรายชุมชน พบว่า ชุมชนโคกवानและชุมชนท่ายางมีความต้องการจำเป็นที่จะให้เจ้าหน้าที่แก้ไขปรับปรุงเพียง 1 ด้าน คือ การแยกขยะบนรถเก็บขนขยะ และการเก็บขนขยะของเจ้าหน้าที่ ในขณะที่ชุมชนวัดควนสระบัวมีความต้องการจำเป็นให้เจ้าหน้าที่ปรับปรุงในทุกด้าน

โดยประเด็นเจ้าหน้าที่ได้เก็บขนและกวาดขยะตามวันเวลาที่กำหนด คือ ในวันจันทร์-วันเสาร์และเจ้าหน้าที่ได้เก็บขนขยะอย่างสม่ำเสมอไม่มีขยะตกค้างในถัง หรือคันถัง ไม่ได้อยู่ในลำดับความต้องการจำเป็นในภาพรวม แต่พบว่าชุมชนนาแค ตลาดสด โคกมันและวัดควนสระบัว มีความต้องการจำเป็น

3) ความต้องการจำเป็นตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่ายาง พบว่า การนำขยะที่ใช้ประโยชน์ได้ กลับมาใช้ซ้ำ ใช้ซ้ำหลายๆ ครั้ง ประชาชนได้ปฏิบัติบ้าง ($D=1.95$) และเห็นว่าควรปฏิบัติอย่างยิ่ง ($I=2.40$) และมีความต้องการจำเป็นในการดำเนินการมากที่สุด ($PNI=0.23$) รองลงมา คือ การคัดแยกขยะเพื่อนำไปจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ($PNI=0.20$) โดยเฉพาะชุมชนพรุพี ตลาดสด โคกवान เมื่อพิจารณาแยกชุมชน พบว่า ชุมชนพรุพี ตลาดสด มีความต้องการจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนทุกด้าน

4) ความต้องการจำเป็นตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย การจัดวางถังขยะแบบมีฝาปิดมิดชิด ประชาชนไม่พบเห็นว่ามีการทำ ($D=1.08$) และเห็นว่าควรทำอย่างยิ่ง ($I=2.74$) มีความต้องการจำเป็นในการดำเนินการมากที่สุด ($PNI=1.54$) รองลงมา คือ การจัดวางถังขยะแยกประเภทขยะเปียก ขยะแห้ง ($PNI=1.53$) เมื่อพิจารณาแยกรายชุมชน พบว่า เกือบทุกชุมชนมีความต้องการจำเป็นที่จะดำเนินการตามรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย ยกเว้นชุมชนโคกवान

โดยสรุปการประเมินความต้องการจำเป็นตามความคิดเห็นของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลท่ายาง พบว่า ประชาชนมีความต้องการจำเป็นที่จะแก้ไขปัญหาที่มีสุนัขคุ้ยถังขยะ ทำให้ขยะเกลื่อนกลาด กระจายตามถนนในเขตเทศบาล และต้องการแก้ไขปัญหาถังขยะตามจุดบริการไม่เพียงพอให้กับชุมชนตลาดสด โคกมัน และโคกवान แก้ไขปัญหาดังขยะชำรุดเก็บกักขยะไม่ได้ในชุมชนพรุพี ประชาชนมีความต้องการจำเป็นที่จะให้เจ้าหน้าที่ปรับปรุงการจัดการ

ขยะในเรื่องของการกวาดขยะ และเก็บขนขยะ ในเขตเทศบาล ยกเว้นชุมชน โคกกว่านมีความต้องการจำเป็นที่จะให้เจ้าหน้าที่แก้ไขปรับปรุงเพียงเรื่องการแยกขยะบนรถเก็บขนขยะ ประชาชนมีความต้องการจำเป็นที่จะดำเนินการนำขยะที่ใช้ประโยชน์ได้ กลับมาใช้ซ้ำ ใช้ซ้ำหลายๆ ครั้ง และการคัดแยกขยะเพื่อนำไปจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับครอบครัว โดยเฉพาะชุมชนพรุพี ตลาดสด โคกกว่าน และประชาชนมีความต้องการจำเป็นที่จะดำเนินการตามรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย โดยเฉพาะการจัดวางถังขยะแบบมีฝาปิดมิดชิด วางถังขยะแยกประเภท เก็บทุกชุมชน ยกเว้นโคกกว่าน

จากการศึกษาสถานการณ์และความต้องการจำเป็นตามความคิดเห็นของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลท่ายาง พบว่า การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในเรื่องมีสุนัขขี้เย็บขยะ ทำให้ขยะเกลื่อนกลาด กระจายตามถนน มีขยะล้นถังและส่งกลิ่นเหม็นรบกวนตามถนนมีขยะตกค้างกระจายเกลื่อนกลาด ถังขยะชำรุด กักเก็บขยะไม่ได้ จำนวนถังขยะตามจุดบริการไม่เพียงพอ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการจัดระบบการจัดการมูลฝอยสำหรับชุมชนเทศบาลตำบลท่ายาง 4 ด้าน ดังนี้

1. การทิ้งขยะมูลฝอย ประชาชนต้องให้ความร่วมมือ นำขยะที่ใช้ประโยชน์ได้ กลับมาใช้ซ้ำ ใช้ซ้ำหลายๆ ครั้ง และร่วมกับการคัดแยกขยะก่อนนำทิ้ง คัดแยกขยะ เพื่อจำหน่ายสร้างรายได้ให้ครอบครัว รณรงค์ลดปริมาณขยะจากครัวเรือน

สืบเนื่องจากประชาชนได้ทำการคัดแยกขยะก่อนทิ้งทำให้มีขยะบางส่วนที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ สามารถจำหน่ายให้ร้านรับซื้อของเก่าเพื่อไปแปรสภาพนำกลับมาใช้เป็น การเพิ่มมูลค่าให้กับขยะที่คัดแยก ต้องหาแนวทางร่วมกันในการดำเนินการจัดตั้งธนาคารขยะ เพื่อสำหรับรับซื้อรับฝากขยะ จัดตั้งเป็นธนาคารขยะชุมชนหรือธนาคารขยะเทศบาลตำบลท่ายาง อาจอบรมให้ความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับการดำเนินงานของธนาคารขยะและสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน รณรงค์ให้ประชาชนคัดแยกขยะก่อนนำมาทิ้ง นำขยะที่คัดแยกได้มาขายหรือฝากกับธนาคารขยะชุมชน โดยเฉพาะขยะเปียก

2. การจัดการมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด ประชาชนต้องให้ความร่วมมือทิ้งขยะ โดยรวบรวมใส่ถุงก่อนนำทิ้งถึงขยะเทศบาล สำหรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศบาล เทศบาลตำบลท่ายางต้องกำชับให้กวาดขยะบนถนนสม่ำเสมอ ไม่ให้มีขยะเกลื่อนกลาด

และดำเนินการจัดจ้างเหมาบุคคลเข้าดำเนินการกวาดขยะบนถนน และทางเทศบาลฯ ให้การสนับสนุนส่งเสริมประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุมผู้รับจ้าง รวมถึงการจ้างเหมาบุคคลดำเนินการตัดหญ้าริมทางเท้า ขอบคูระบายน้ำและริมถนนในพื้นที่เขตเทศบาล พร้อมทั้งส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนดูแลทัศนียภาพด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้เกิดความสวยงามเป็นชุมชนที่สะอาด น่าอยู่น่าอาศัย ประเมินผลตรวจรับงานจ้างโดยให้ชุมชนร่วมเป็น

กรรมการตรวจรับงานจ้างเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการดำเนินการ
จ้างอย่างเป็นระบบ

3. การเก็บรวบรวมขน เทศบาลตำบลท่ายางที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการจัดการ
ขยะในชุมชน จะต้องจัดเตรียมภาชนะ และรถสำหรับเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ตามข้อกำหนด
ดังต่อไปนี้

ภาชนะสำหรับรองรับขยะมูลฝอย มีการจัดวางถังขยะมีฝาปิดมิดชิด จัดวาง
ถังขยะแยกประเภท จัดวางถังขยะตามจุดต่างๆ ที่เหมาะสม

การเก็บขนขยะมูลฝอย

1. ดำเนินการถนนปลอดถังขยะในบางพื้นที่ โดยรวบรวมขยะใส่ถุงวางไว้
หน้าบ้าน เทศบาลจะส่งรถและเจ้าหน้าที่ออกไปเก็บขยะมูลฝอยตามสถานที่ต่างๆ หรือให้เจ้าของ
ขยะมูลฝอยจากที่อยู่อาศัยของตน มาใส่ยังรถเก็บขนขยะมูลฝอยตามเวลาที่เทศบาลเก็บขน ไม่มีการ
จัดวางภาชนะไว้สำหรับรองรับมูลฝอย

2. นำถังรองรับขยะมูลฝอยไปตั้งไว้ตามถนนสายต่างๆ และบริเวณที่มี
ขยะมูลฝอยเป็นจำนวนมาก เช่น ศูนย์การค้า ตลาดสด และย่านชุมชน เพื่อให้ประชาชนที่ผ่านไปมา
หรือผู้อยู่ใกล้เคียงนำขยะมูลฝอยมาใส่ถังรองรับเมื่อถังรองรับมูลฝอยเต็มก็จะมีรถมาเก็บขยะมูลฝอย
นั้นไปทำลาย

ในการเก็บขนขยะมูลฝอยทั้งสองวิธี เทศบาลตำบลท่ายางต้องกำชับให้
เจ้าหน้าที่เก็บขนขยะให้สะอาดเรียบร้อย และเก็บขนขยะให้ตรงตามวันเวลาที่กำหนดอย่างเคร่งครัด
นอกจากนี้ในระหว่างเก็บขน เจ้าหน้าที่ควรมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทำการกำจัด

4. การกำจัดขั้นสุดท้าย เจ้าหน้าที่ควรมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทำการ
กำจัดโดยวิธีการฝังกลบในสถานที่ที่ขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลท่ายาง

และให้ดำเนินการทำปุ๋ยหมักอินทรีย์เพื่อรองรับขยะเปียกที่มีการรณรงค์
คัดแยกขยะในชุมชน โดยมอบหมายให้ธนาคารขยะรับซื้อขยะเปียกที่ประชาชนคัดแยกและไม่มีผู้รับซื้อ
การรับซื้อขยะเปียกทำโดยให้ประชาชนคัดแยกขยะและนำขยะเปียกมาขายหรือฝากกับธนาคารขยะ
เทศบาลจะมารับซื้อต่อเพื่อนำมาปรับปรุงและแปรสภาพเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพและนำ
ผลิตภัณฑ์ที่ได้กลับมาใช้ในกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาล เช่น เป็นปุ๋ยใช้ในสวนสาธารณะของเทศบาล
นำน้ำหมักชีวภาพมาผลิตเป็นน้ำยาใช้ล้างทำความสะอาดล้างคูระบายน้ำ เป็นปุ๋ยน้ำรดต้นไม้ เป็นต้น

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นตามความคิดเห็นของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลท่ายาง มีประเด็นของผลการศึกษา นำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

2.1 สถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอย

สถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยที่เป็นอยู่ ในส่วนของการเก็บขนและกวาดขยะเทศบาลตำบลท่ายางได้ดำเนินการเอง และยังมีการจ้างเหมาบุคคลภายนอกกวาดขยะในบางพื้นที่ แต่ยังพบเห็นสภาพปัญหา ขยะล้นบ่อฝังกลบ ขยะตกค้าง ขยะล้นถังไม่ได้มีการจัดเก็บ ขยะตกค้างบริเวณถนน ถึงขยะไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตามแม้เทศบาลดำเนินการร่วมกับการจ้างเหมาแล้ว แต่ก็ยังมีขยะเหลืออยู่ ซึ่งเป็นไปตามหลักการที่กรมควบคุมมลพิษ กล่าวถึงการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนว่า ปัญหาการจัดการขยะชุมชนมีแนวโน้มที่จะรุนแรงขึ้น เนื่องจากปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่เทศบาลไม่สามารถหาที่ดินเพื่อกำจัดขยะในระยะยาวได้ รวมทั้งขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์ในการเก็บรวบรวม และกำจัดขยะให้ถูกสุขลักษณะ ทำให้มีขยะตกค้าง โดยมีสาเหตุมาจากการมีงบประมาณจำกัด ขาดการวางแผนร่วมกับชุมชน ขาดระเบียบแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน บุคลากรขาดความชำนาญ การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ และ ความร่วมมือของประชาชน เป็นต้น นอกจากนี้ ภาชนะรองรับขยะที่ไม่มีประสิทธิภาพทำให้อุณหภูมิสูงเกินไป หรือการนำขยะใส่ถุงตั้งไว้หน้าบ้านแล้วไม่มาเก็บขนตามเวลา สุนัขอาจมาคุ้ยเขี่ย กัดถุงขยะ ทำให้ขยะเคลื่อนกลาด ซึ่งปัญหามีสุนัขคุ้ยเขี่ยถึงขยะ ทำให้ขยะเคลื่อนกลาด กระจายตามถนน ประชาชนเห็นด้วยว่าปัจจุบันยังเป็นปัญหาควรดำเนินการแก้ไขมากที่สุด รองลงมาคือปัญหามีขยะล้นถังและส่งกลิ่นเหม็นรบกวน และตามถนนมีขยะตกค้างกระจายเคลื่อนกลาด ส่วนปัญหาถังขยะตามจุดบริการไม่เพียงพอ ประชาชนเห็นว่าปัจจุบันยังเป็นปัญหา ควรดำเนินการแก้ไข น้อยที่สุด

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ จากสภาพสถานการณ์ขยะดังกล่าว พบว่าในส่วนของผู้รับผิดชอบในการจัดการขยะ พบว่าการปฏิบัติงานยังขาดประสิทธิภาพ โดยพบประเด็นไม่ได้ปฏิบัติงานในวันเสาร์ อาทิตย์ ซึ่งส่งผลให้มีขยะเคลื่อนกลาดตามพื้นถนน ขยะตกค้างในถัง กวาดขยะและเก็บขนขยะไม่เรียบร้อย มีขยะตกหล่นอยู่ข้างถัง ส่วนการคัดแยกขยะเจ้าหน้าที่มีการคัดแยกบนรถเก็บขนขยะในระหว่างเก็บขนบ้าง ซึ่งประชาชนเห็นว่าจัดการขยะของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับน้อย ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่เทศบาลยังมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับน้อย ทั้งในด้านการกวาด เก็บขน การคัดแยก และการกำจัด ซึ่งจะต้องมีการ

ผสมผสานกันระหว่างบุคลากร งบประมาณเทคโนโลยี องค์กรและประชาชนอย่างบูรณาการ ซึ่งก็คือ มีการให้ความร่วมมือกันนั่นเองจึงจะสามารถจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนได้

ส่วนสภาพสถานการณ์ของประชาชนพบว่า มีพฤติกรรมการทำงานขยะมูลฝอยไม่เรียบร้อย ทั้งขยะเคลื่อนกลาด ขาดการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำทิ้ง เผาขยะมูลฝอย และนำ เศษอิฐ หิน เฟอร์นิเจอร์ที่ชำรุดแล้ว ทิ้งในถังขยะเทศบาล ซึ่งในพฤติกรรมของประชาชนจากการศึกษาพบว่าการนำขยะที่ใช้ประโยชน์ได้กลับมาใช้อีก ใช้ซ้ำหลายๆ ครั้ง ประชาชนได้ปฏิบัติบ้าง และเห็นว่าควรปฏิบัติอย่างยิ่ง รองลงมา คือ การคัดแยกขยะเพื่อนำไปจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ส่วนการทำงานขยะโดยรวมใส่ถุงตั้งไว้หน้าบ้าน ประชาชนไม่ได้ปฏิบัติ และเห็นว่าควรปฏิบัติ

ดังนั้นจากพฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะพบว่าการมีส่วนร่วมจึงมีความสำคัญมากและควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งสอดคล้องกับ ศักดิ์สิทธิ์ เข้มศรี (2543) ที่กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนอยู่ร่วมกันในชุมชน แสดงออกถึงความประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือ เพื่อให้กิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสังคมได้รับการแก้ไข หรือปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพชุมชนที่ต้องดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันไปโดยปกติสุข การร่วมมือในการปฏิบัติงาน การร่วมรับผิดชอบของประชาชนในสังคมเพื่อการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาให้เป็นไปในแนวทางที่พึงประสงค์ โดยกระทำผ่านกลุ่มชุมชนหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง และจากการยืนยันของ กิ่งกาญจน์ บุญมา (2549) ที่ได้ศึกษาถึงความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยในบ้านใหม่หลังมอ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ความสำคัญของการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนให้มากขึ้น เนื่องจากประชาชนทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในฐานะผู้สร้างขยะมูลฝอย และเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการจัดการกับปัญหานั้นๆ โดยการสร้างจิตสำนึกสาธารณะและทักษะให้กับประชาชนในการมีส่วนร่วมในการร่วมแก้ไขปัญหามลพิษขยะมูลฝอย จึงเป็นหลักการสำคัญที่ต้องช่วยกันเสริมสร้างและพัฒนาในแต่ละกลุ่มอายุให้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

สำหรับแนวคิดในการจัดการขยะ ประชาชนเสนอให้มีการจัดวางถังขยะแบบมีฝาปิดมิดชิด เนื่องจากปัจจุบันไม่พบเห็นว่ามีการทำ ซึ่งควรทำอย่างยิ่ง รองลงมาคือการจัดวางถังขยะแยกประเภทขยะเปียก ขยะแห้ง จัดวางถังขยะตามจุดต่างๆ ที่เหมาะสม และดำเนินการถนนปลอดถังขยะ ในบางพื้นที่โดยรวบรวมขยะใส่ถุงวางไว้หน้าบ้านให้เทศบาลมาเก็บขน จัดตั้งธนาคารขยะส่งเสริมการคัดแยก ทำปุ๋ยหมักอินทรีย์เพื่อจำหน่าย รมรงค์ลดปริมาณขยะจากครัวเรือน และจ้างเหมาชุมชนกวาดขยะ ส่วนการรวบรวมขยะใส่ถุงวางไว้หน้าบ้านให้เทศบาลมาเก็บขน ตามเวลา นั้น ประชาชนพบเห็นว่ามีการทำบ้าง

2.2 ความต้องการจำเป็นในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่ายาง

สำหรับความต้องการจำเป็นเร่งด่วนของปัญหาขยะมูลฝอย ที่เทศบาลตำบลท่ายาง ต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ การป้องกันไม่ให้น้ำขุ่นมาค้ำยขยะ เพราะประชาชนเห็นว่าสุนัข ค้ำยขยะ ทำให้ขยะเคลื่อนกลาด กระจายตามถนน ส่วนปัญหาดังขยะตามจุดบริการไม่เพียงพอ ยังเป็นปัญหา โดยเฉพาะในชุมชนตลาดสด ชุมชนโคกมัน และชุมชนโคกว่าน อย่างไรก็ตามจากการ ศึกษาของ กิ่งกาญจน์ บุญมา 2549 ซึ่งศึกษาในประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการสร้างจิตสำนึก สาธารณะและทักษะให้กับประชาชนในการมีส่วนร่วมในการร่วมแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยจะทำให้ เกิดการแก้ไขปัญหาย่อยเป็นระบบและต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ เนื่องจากปัญหาส่วนใหญ่เกิดขึ้น เพราะขาดความร่วมมือจากประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

สำหรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลท่ายาง ในการกวาดขยะบนถนนให้ สม่ำเสมอ ไม่มีขยะเคลื่อนกลาด ประชาชนเห็นว่าจัดการขยะของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับน้อย ควร ปรับปรุงอย่างยิ่ง เจ้าหน้าที่เก็บขยะให้สะอาดเรียบร้อย ประชาชนเห็นว่าจัดการขยะของเจ้าหน้าที่ อยู่ในระดับปานกลาง ควรปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับ พโยม รุจิรสวรวงศ์ (2543) ศึกษาเรื่อง ปัญหา และทางออกการจัดเก็บขยะในเขตชุมชนเมือง กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านสวน ที่พบว่า เทศบาล กับประชาชนขาดการประสานงานกัน การปฏิบัติงานส่วนมากมาจากสาเหตุการปฏิบัติงานของคน และพฤติกรรมประชาชนไม่มีการคัดแยกและการลดปริมาณขยะมูลฝอย

สำหรับพฤติกรรมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่ายางในการนำขยะที่ใช้ ประโยชน์ได้กลับมาใช้อีก ใช้ซ้ำหลายๆ ครั้ง ประชาชนได้ปฏิบัติบ้าง และเห็นว่าควรปฏิบัติอย่างยิ่ง ส่วนการทิ้งขยะโดยรวบรวมใส่ถุงตั้งไว้หน้าบ้าน ประชาชนไม่ได้ปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ ศักดิ์สิทธิ์ แยมศรี (2543) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่พบว่าภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ใน ระดับต่ำ ประชาชนขาดความร่วมมือในการทิ้งขยะมูลฝอย

ความต้องการจำเป็นในการรณรงค์พัฒนารักษาความสะอาดในชุมชนเป็นรูปแบบ การจัดการขยะที่ประชาชนเห็นว่าไม่จำเป็นต้องดำเนินการ เนื่องจากเห็นว่าการพัฒนารักษาความสะอาด ในชุมชน (หน้าบ้านตนเอง) นั้นสิ่งที่มุ่งหวังหรือสิ่งที่ต้องการ กับสิ่งที่เป็นจริงในปัจจุบัน ไม่แตกต่างกัน การดำเนินกิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาดในปัจจุบันได้ดำเนินการเป็นอย่างดีตรงตามความ ต้องการแล้ว จึงไม่ต้องหาวิธีปรับปรุงเพื่อตอบสนองความต้องการ เมื่อพิจารณาตามหลักการของ สุวิมล ว่องวานิชย์ (2549 หน้า 14) การศึกษาความต้องการจำเป็นจะช่วยในการจัดสรรงบประมาณ การจัดทำแผนการดำเนินงานขององค์กร พิจารณาดัดสนความขัดแย้ง ตรวจสอบสภาพทั่วไปตาม

ธรรมชาติและสาเหตุที่ทำให้เกิดความจำเป็นต้องการจำเป็นและจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไข

ความต้องการจำเป็นเร่งด่วนของประชาชนต่อรูปแบบในการจัดการขยะ คือ การจัดวางถังขยะแบบมีฝาปิดมิดชิด จัดวางถังขยะแยกประเภท ซึ่งสอดคล้องกับ พพรพรรณ ศรีวัลย์ (2543) ที่พบว่าความคิดเห็นในการกำจัดขยะ ได้ให้ความสำคัญกับถังรองรับขยะประจำครัวเรือน แต่ถังขยะรวมในถังลักษณะรวมขยะทุกประเภทซึ่งเป็นการไม่ถูกต้อง นอกจากนี้การดำเนินการทำปุ๋ยหมักอินทรีย์เพื่อรองรับขยะเปียกที่มีการรณรงค์คัดแยกขยะในชุมชน เทศบาลรับซื้อต่อ เพื่อนำมาปรับปรุงและแปรสภาพเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพและนำผลิตภัณฑ์ที่ได้กลับมาใช้ในกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาล เช่น เป็นปุ๋ยใช้ในส่วนสาธารณะของเทศบาล นำน้ำหมักชีวภาพมาผลิตเป็นน้ำยาใช้ล้างทำความสะอาดล้างคูระบายน้ำ เป็นปุ๋ยน้ำรดต้นไม้ เป็นต้น สอดคล้องกับ ไพจิตร วสันตเสนา นนท์ และคนอื่นๆ (2548) ศึกษาการจัดการมูลฝอยในชุมชนบ้านเมืองบัวอย่างมีส่วนร่วม ตำบลเมืองบัว อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต มีพ่อค้าแม่ค้าขายวัสดุรีไซเคิล หลายรายรวมกลุ่มเพื่อทำโรงผลิตปุ๋ยชีวภาพ ทำน้ำหมักชีวภาพใช้เอง ที่สำคัญชุมชนอื่นภายในตำบลเมืองบัวได้นำรูปแบบการจัดการขยะไปใช้ในชุมชนตัวเองด้วย

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

3.1.1 เทศบาลตำบลท่าทางควรจัดตั้งเป็นธนาคารขยะชุมชนหรือธนาคารขยะ เทศบาลตำบลท่าทาง เพื่อสำหรับรับซื้อรับฝากขยะ อาจอบรมให้ความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับการดำเนินงานของธนาคารขยะและสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน รณรงค์ให้ประชาชนคัดแยกขยะก่อนนำมาทิ้ง นำขยะที่คัดแยกได้มาขายหรือฝากกับธนาคารขยะชุมชน โดยเฉพาะขยะเปียก

3.1.2 เทศบาลตำบลท่าทางควรมีการรณรงค์อย่างสม่ำเสมอในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่เพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง และลดปริมาณขยะมูลฝอยของเทศบาล รวมทั้งรณรงค์ให้ประชาชนช่วยกันลดปริมาณขยะมูลฝอยด้วย เช่น โครงการปรับปรุงคุณภาพมูลฝอย เพื่อจัดทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ การนำขยะมูลฝอยมาปรับปรุงและแปรสภาพเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดแยกขยะ เพื่อจัดตั้งธนาคารขยะไว้รับซื้อ รับฝากขยะ ทั้งขยะรีไซเคิล และขยะเปียก

3.1.3 เทศบาลตำบลท่ายางต้องดำเนินการปรับปรุงการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะ กวาดขยะ การเก็บขน และ การแยกขยะ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงควรมีการดำเนินการเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ เช่น การจ้างเอกชนเข้ามาปฏิบัติงานเก็บขน และกวาดขยะ มูลฝอย และให้รถเก็บขนขยะสามารถเก็บมูลฝอยจากประชาชนตามเวลาที่กำหนด โครงการจ้างเหมา บุคคลเข้าดำเนินการกวาดขยะบนถนน วัตถุประสงค์ เพื่อให้ชุมชนควบคุมผู้รับจ้างเหมา เพิ่ม ประสิทธิภาพในการกวาดขยะ

3.1.4 ควรมีการสำรวจถังขยะชำรุดเพื่อเปลี่ยนถังขยะ โดยเฉพาะในชุมชนพรุพีและ ตลาดสด และเก็บข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยอย่างละเอียดเพื่อใช้ในการออกแบบระบบการกำจัดและ การรองรับปริมาณขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลท่ายาง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอาจดำเนิน โครงการรณรงค์นำทิ้งขยะโดยรวบรวมใส่ถุงวางไว้หน้าบ้านตามเวลาที่กำหนด วัตถุประสงค์เพื่อลดปริมาณ ถังขยะ

3.1.5 หากการรณรงค์คัดแยกขยะได้ผล โครงการต่อไปอาจดำเนินการให้มีโครงการ ถนนปลอดถังขยะ

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการ ขยะมูลฝอยเพื่อที่จะทำให้ประชาชนได้ทราบถึงประโยชน์ของขยะมูลฝอย

3.2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์รูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสมกับเทศบาล ตำบลท่ายาง เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมในการนำไปใช้จริง

3.2.3 ควรใช้รูปแบบหรือแนวทางการจัดการขยะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้นำไปใช้ ในการศึกษาเชิงทดลองหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ